

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/46/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8313203922
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8313203922.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Jozefa Škraba a JUDr. Jozefa Engela v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 26429705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36864421, proti žalovanej: C. T., L. XX.X.XXXX, J. G. XXXX/XX, Y., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej: Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z., IČO: 42309166, Janka Kráľa 7, 974 01 Banská Bystrica, zastúpeného advokátom Mgr. Henrichom Schindlerom, Janka Kráľa 7, 974 01 Banská Bystrica, o zaplatenie 260,- eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 26.11.2015 pod č. k. 17C/114/2013-96, jednohlasne takto

rozhodol:

P r i p ú š ť a späťvzatie návrhu, pokiaľ bol požadovaný zmenkový úrok nad 0,06 % denne, v tejto časti ruší rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí tohto návrhu a v tomto rozsahu konanie zastavuje.

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zvyšnej zamietajúcej časti a vo výrokoch o trovách konania.

N e p r i z n á v a žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi na jej strane náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Humenné napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. O trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalobcu zaviazal uhradiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania vo výške 71,93 eur na adresu zástupcu vedľajšieho účastníka v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že dňa 28.3.2013 podal žalobca na súd návrh na uplatnenie pohľadávky podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Žalobca spolu s návrhom predložil fotokópiu zmenky, ktorú vystavila žalovaná v Humennom dňa 26.1.2010. Na zmenke je uvedené číslo zmluvy 803100553. Je tam uvedená zmenková suma 260 eur a zmenkový úrok 0,25% denne od 30.10.2010. Tiež je tam text splatné: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Na opačnej strane zmenky je text „Namiesto nás na rad CD Consulting s.r.o., K červenému dvoru 3269/25a, 130 00 Praha, Česká republika, IČO: 264 29 705“. Totožnú zmenku pripojil oprávnený, spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava, k návrhu na vykonanie exekúcie v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 22Er/604/2011. V danom konaní bola povinnou súčasťou žalovaná a predmetom exekúcie bola rovnaká zmenková suma a zmenkový úrok. Súd zistil, že súčasťou exekučného spisu je aj zmluva o úvere, ktorá má rovnaké číslo, ako je číslo uvedené na zmenke a bola uzatvorená v ten istý deň, ako je uvedený deň vystavenia

zmenky. V zmluve je uvedená výška úveru, výška poplatku za poskytnutie úveru, celková suma, ktorú má dlžník zaplatiť a údaj o splátkach. Zmluva neobsahuje údaj o výške úroku, ani údaj o RPMN. K predmetnej zmluve boli pripojené všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré v článku 14 obsahujú dohodu o vyplnení zmenky s nasledovným textom: „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky /ďalej aj ako vystaviteľ/ vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi /ďalej aj ako remitent/ vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie súd vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je s takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknúť ku dňu vyplatenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh“. Predmetom konania je spor zo zmenky, ktorú žalobca predložil ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku. Táto zmenka zabezpečuje splnenie záväzku žalovanej zo zmluvy o úvere, ktorú uzatvorila so spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava ako veriteľom. Súdu je známe z jeho rozhodovacej činnosti, že táto spoločnosť vykonáva poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Žalovaná predmetnú zmluvu uzatvorila ako dlžník - fyzická osoba, nepodnikateľ a je tiež vystaviteľom žalovanej zmenky. Súd teda považoval veriteľa - spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. za dodávateľa v rámci svojej obchodnej činnosti podľa § 52 ods. 3 OZ a žalovanú za spotrebiteľa v zmysle § 52 ods. 4 OZ. Príslušnú zmluvu o úvere vyhodnotil súd ako spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 ods. 1 OZ. Keďže vystaviteľom zmenky je spotrebiteľ a zmenkou bola zabezpečená pohľadávka vzniknutá zo spotrebiteľskej zmluvy, bolo povinnosťou súdu ex offio skúmať predmetnú zmenku až po úroveň dohody o vyplňovacom práve. Zistil, že na predloženej zmenke je uvedené číslo, ktoré je totožné s číslom úverovej zmluvy, ktorá bola súčasťou exekučného spisu v konaní pôvodného vystaviteľa zmenky a žalovanej. Preto bol do konania pripojený príslušný exekučný spis. Úlohou súdu bolo preto z úradnej povinnosti skúmať platnosť primárneho právneho úkonu spotrebiteľskej zmluvy a platnosť príslušného článku všeobecných podmienok poskytnutia úveru, na základe ktorého zmluvné strany uzatvorili dohodu o vyplnení zmenky v budúcnosti. Bez platnej dohody o vypĺňacom práve nemôže byť platná ani vyplnená zmenka (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 161/2007). Všeobecné podmienky poskytnutia úveru nemožno považovať za individuálne dohodnuté, resp. že neobsahujú individuálne dohodnuté zmluvné podmienky, a teda ani bod 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru nemožno považovať za individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku (uznesenie Súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 zo dňa 16.11.2010). Z článku 14 všeobecných podmienok úverovej zmluvy mal súd preukázané, že v tomto článku sa zmluvné strany spotrebiteľskej úverovej zmluvy dohodli o vyplnení vystavenej zmenky v budúcnosti. Bez platnej dohody o vypĺňacom práve nemôže byť platná ani vyplnená zmenka (čl. 4) (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 161/2007). Ak dohoda o vypĺňacom práve pri blankozmenke nezohľadňuje práva spotrebiteľa a umožňuje indosáciou zmenky vymôcť od spotrebiteľa plnenie z neprijateľných podmienok, ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku. V nadväznosti na § 17 zmenkového zákona treba posúdiť, či takýto konaním indosatár nekonal na škodu odporkyne ako dlžníčky zo spotrebiteľského úveru. Súd dospel k záveru, že článok 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Podľa § 53 ods. 5 OZ je neprijateľná podmienka v článku 14 všeobecných podmienok spotrebiteľskej zmluvy neplatným právnym úkonom v tejto časti. Neplatným spôsobom bolo dojednané vyplnenie zmenky. Sporná zmenka, ktorá vznikla ako zabezpečovací právny úkon k primárnemu právnemu úkonu spotrebiteľskej zmluve nemôže byť považovaná za platný právny úkon, keď bola vystavená a vyplnená na základe neplatného dojednania neplatnej dohody o vyplnení zmenky v článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy. Z vykonaného dokazovania súd mal preukázané, že uzavretie spotrebiteľskej zmluvy bolo podmienené podpisom zmenky zo strany spotrebiteľa, čo vyplýva z rovnakého dátumu zmenky a úverovej spotrebiteľskej zmluvy, ako aj z článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy. V momente uzatvárania úverovej spotrebiteľskej zmluvy obsahovou náležitosťou úverovej zmluvy bola povinnosť dohodnúť sa na vypísaní zmenky podľa článku 14 všeobecných podmienok úverovej zmluvy ako podmienky poskytnutia úveru. Táto podmienka je neprijateľná zmluvná podmienka podľa § 53 ods. 2 OZ, pretože nie je individuálne so spotrebiteľom dojednaná, tvorila neoddeliteľnú súčasť formulárovej úverovej zmluvy - všeobecných podmienok a bez jej podpisu by spotrebiteľ nedostal úver, preto podmieňovala uzavretie spotrebiteľskej zmluvy, poskytnutie úveru a spotrebiteľ obsah úverovej zmluvy a článku 14 všeobecných podmienok o vyplnení zmenky nemohol ovplyvniť. Dôkazné bremeno na preukázanie opaku podľa § 53 ods. 3 OZ má veriteľ, právny predchodca žalobcu. Dôkazné

bremeno neuniesol. Dojednanie v článku 14 všeobecných podmienok o vyplňacom práve zmenky je neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj podľa § 53 ods. 4 písm. a) OZ, pretože spotrebiteľ nemal možnosť sa s týmto ustanovením oboznámiť pred uzavretím spotrebiteľskej zmluvy. Podľa § 53 ods. 4 písm. b), m) OZ, je dojednanie o vyplňacom práve zmenky (článok 14 všeobecných podmienok) neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj preto, že na základe tejto podmienky vystavená zmenka umožnila previesť indosáciou bez súhlasu spotrebiteľa práva zo zmluvnej strany POHOTOVOSŤ, s.r.o. na žalobcu CD Consulting, čím došlo k zhoršeniu postavenia a ochrany práv spotrebiteľa. Zmenka a jej indosácia nadmerne sťažili spotrebiteľovi možnosť realizovať práva spotrebiteľa. Taký záver vyplýva už z charakteru zmenkového konania, ktoré nepripúšťa skúmanie dôvodu vzniknutého záväzku, ani ex offo ochranu spotrebiteľských práv (ÚS ČR IV., ÚS ČR 457/10). Podľa § 53 ods. 1 OZ je preto dojednanie v článku 14 všeobecných podmienok o vyplňacom práve zmenky neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj preto, že spôsobuje značnú nerovnováhu práv a povinností, teda značne zhoršuje postavenie spotrebiteľa v tomto úverovom vzťahu vystavením a následným indosovaním zmenky zo spotrebiteľského vzťahu. Súd preto nevychádzal len z prísnej formálnosti zmenkového práva, pretože mal preukázané, že došlo k zneužitiu inštitútu zmenkového práva v neprospech jednej zmluvnej strany spotrebiteľa obchádzaním ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa, čo je zároveň aj rozpor so zákonom a teda neplatnosť právneho úkonu podľa § 39 OZ, § 265 Obchodného zákonníka (obmedzenie a zákaz zmieniek pri spotrebiteľských úveroch - § 4 ods. 4 Zák. č. 258/2001 Z. z., § 17 ods. 3 Zák. č. 129/2010 Z. z.). Značnú nerovnováhu v právach spôsobuje dojednanie v článku 14 všeobecných podmienok úverovej zmluvy aj preto, že veriteľ sám vyplní zmenku v deň splatnosti celého dlhu. Žalovaná ako spotrebiteľ nijako nemohla ovplyvniť výšku zmenkovej sumy, dátum splatnosti zmenkového úroku, ktoré si do zmenky jednostranne dopísal veriteľ. Dojednanie vyplňacieho práva zmenky v článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy je neplatné aj podľa § 37 ods. 1 OZ pre neurčitosť, nepreskúmateľnosť. Dojednanie je neurčité, nepreskúmateľné v časti: „Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia.“. Je zrejmé, že suma bola jednostranne do zmenky uvedená veriteľom a ku dňu uzavretia dohody v článku 14 všeobecných podmienok spotrebiteľ nevedel, aká suma do zmenky bude dopísaná. V momente uzatvárania dohody uzavrel neurčitú dohodu čo do článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy. Nebola konkretizovaná výška zmenkovej sumy, ktorá mala byť dopísaná do zmenky na základe vyplňacieho práva zmenky a neboli ani určitým preskúmateľným spôsobom stanovené kritériá, na základe ktorých zmenková suma do zmenky mala byť dopísaná tak, aby bola určiteľná a preskúmateľná za pomoci výkladových pravidiel. Dohoda o vyplňacom práve zmenky v článku 14 všeobecných podmienok je neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj podľa § 53 ods. 4 písm. j) Občianskeho zákonníka, pretože výška úveru (dlhu) a úroku mala byť takto určená až v čase splnenia, v tomto prípade splatnosti úveru, kedy vzniklo veriteľovi právo vypísať zmenkovú sumu a splatnosť zmenkového úroku podľa článku 14 všeobecných podmienok. Dojednanie vyplňacieho práva zmenky podľa článku 14 všeobecných podmienok je neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj podľa § 53 ods. 4 písm. k) OZ, pretože dojednanie umožnilo veriteľovi, aby pri vyplnení zmenky v budúcnosti zaviazal spotrebiteľa zaplatiť za nesplnenie záväzku neprimerane vysokú sankciu, ktorá mu pri uzavretí úverovej spotrebiteľskej zmluvy nebola známa. V zmenke je veriteľom vypísaný zmenkový úrok vo výške 0,25% denne krát 365 dní = vo výške 91,25% ročne. K vyplneniu zmenky veriteľom došlo momentom zosplatnenia dlhu. Ide o rozpor so zákonom (§ 4 ods. 4 Zák. č. 258/2001 Z. z.). Zároveň ide o nekalú podmienku podľa článku 2 písm. a) v spojení s ustanovením prílohy ods. 1 písm. e) Smernice 93/13 EHS. Touto nekalou zmluvnou podmienkou a zároveň neprijateľnou si veriteľ zabezpečil za nesplnenie záväzku spotrebiteľa neprimerane vysoké príslušenstvo pohľadávky zmenkový úrok vo výške 0,25% denne (91,25% ročne). Podľa názoru súdu ide o neplatnosť tohto dojednania aj v nadväznosti na § 3 oZ pre rozpor s dobrými mravmi a podľa § 39 OZ a podľa § 265 Obchodného zákonníka (obchádzanie zákona o maximálnej úrokovej miere pri spotrebiteľských úveroch podľa nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení zmien a doplnkov, ktorých výška nepresahuje v priemere úrokovú mieru 10% ročne v porovnaní so zmenkovým úrokom 91,25% ročne.). Dojednanie vyplňacieho práva zmenky v článku 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy je neprijateľnou zmluvnou podmienkou aj podľa § 53 ods. 4 OZ, pretože v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona mu uvedené dojednanie umožnilo obísť zákonné ustanovenia a vpísať do zmenky pri jej vyplnení také plnenia, na ktoré mu vôbec nevznikol nárok. Úverová spotrebiteľská zmluva neobsahuje zákonné náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. h), i), j), k) zák. č. 258/2001 Z. z., § 9 ods. 9 zák. č. 129/2010 Z. z. Neobsahuje údaj o RPMN a neobsahuje rozpis splátok. Podľa § 4 ods. 3 zák. č. 258/2001 Z. z. a § 9 ods. 9 zák. č. 129/2010 Z. z. sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. V danom prípade je teda dojednanie v článku 14 všeobecných podmienok

úverovej spotrebiteľskej zmluvy o vyplňacom práve zmenky neprijateľnou zmluvnou podmienkou a podľa § 53 ods. 5 OZ zároveň neplatne dojednanou zmluvnou podmienkou. Zmluvná podmienka je z už uvedených dôvodov neplatná aj pre neurčitost' dojednania podľa § 37 ods. 1 OZ pre rozpor s kogentnými ustanoveniami zákona a pre obchádzanie zákona podľa § 39 OZ, § 265 Obchodného zákonníka. V nadväznosti na § 17 zák. č. 191/1950 Sb. Zákona zmenkového a šekového a na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 161/2007 zo dňa 6.5.2008 dospel súd k záveru, že v tomto prípade sú splnené zákonné podmienky na skúmanie skutkových a právnych okolností, na základe ktorých zmenka bola vystavená (kauzálny nexus) a to ex offo v záujme ochrany práv spotrebiteľa. Súd mal preukázané, že subjekt pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka - spotrebiteľa (porušil vedome kogentné zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa). V príčinnej súvislosti s tým neprímerane navýšil svoju pohľadávku veriteľa na úkor (na škodu) spotrebiteľa a vystavením a indosovaním zmenky sťažil, resp. znemožnil ochranu spotrebiteľa v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou. Takému nekalému konaniu súd nemohol poskytnúť právnu ochranu. Súd má za to, že cieľom idosovania zmenky na navrhovateľa bolo inkasovať zmenkovú sumu bez toho, aby zmenkový dlžník nemohol vzniesť námietky a bez toho, aby súd z úradnej moci namiesto spotrebiteľa aplikoval kogentné zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa. Preto sa súd domnieva, že aj keď žalovaná v tomto konaní neprodukovala námietky, súd musí z úradnej moci chrániť práva spotrebiteľa, dané kogentnými ustanoveniami zákona. Z uvedených dôvodov súd návrh žalobcu na zaplatenie nárokov zo zmenky zamietol v celom rozsahu.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Neúspešnému žalobcovi náhrada trov konania nepatrí a úspešný žalovaný si trovy konania neuplatnil.

Vedľajšiemu účastníkovi súd priznal právo na náhradu trov konania, pretože vystupoval na strane účastníka, ktorý bol v konaní úspešný. Ide o účelne vynaložené trovy

konania, lebo vedľajší účastník si plní svoje povinnosti (ochrana spotrebiteľa) vyplývajúce priamo z vyššie uvedených právnych predpisov SR a EÚ. Tým zabezpečuje nielen teoretickú, ale aj faktickú a reálnu rovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov. Trovy vedľajšieho účastníka predstavujú trovy právneho zastúpenia vo výške 71,93 eur za 2 úkony právnej pomoci /príprava a prevzatie veci a písomné vyjadrenie k veci/, 1 úkon vo výške 21,58 eur. Ku každému úkonu patrí režijný paušál vo výške 8,39 eur. Keďže právny zástupca vedľajšieho účastníka je platcom DPH patrí mu aj náhrada vo výške 20% za DPH. Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka je vo výške 71,93 eur, vypočítaná v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z. z..

Proti rozsudku okresného súdu dal odvolanie žalobca. Keď súd uvádza, že vykonal dokazovanie, oboznámil sa s úverovou zmluvou, všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi, tak takéto dokazovanie listinami navrhovateľ nenavrhol. Dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, tak súd mal vychádzať len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonávať len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. V danom prípade súd mal vychádzať len zo zmenky, ktorej originál bol doložený. Odporca mohol vzniesť len námietky vo vzťahu k zmenke aj z dôvodu platnej koncentračnej zásady. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporcu, vykonal ďalšie dokazovanie. Súd ako nesporné považoval uzavretie zmluvného vzťahu medzi spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., a dlžníkom a vyplnenie zabezpečovacej zmenky. To nebolo tvrdené ani jedným z účastníkov konania. Súd dospel na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov k nesprávnej právnej interpretácii právnych predpisov a práva EÚ.

Súd posudzoval platnosť dohody o vyplnení zmenky. Žalobca poukazuje na to, že uplatňuje právo zo zmenky, pričom zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nemožno ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Súd ignoroval aplikáciu príslušných ustanovení zákona o zmenkách č. 191/1950 Zb., pričom podľa ustanovenia § 17 zmenkového zákona, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo predošlým majiteľom okrem toho, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť súd. Kto je žalovaný zo zmenky, môže vznášať proti zmenkovým nárokom určité námietky, avšak oprávnenosť týchto námietok musí preukázať. Dôkazné bremeno je na povinnom, nie na navrhovateľovi. Pri kauzálnych námietkach nie je možné prenášať dôkazné bremeno z odporcu na navrhovateľa. Aj podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo 1839/2000 zmenka je v právnej

teórii obvykle definovaná ako dlžnícky dokonalý cenný papier, ktorý za predpokladu splnenia prísne formálnych náležitostí vzniká priamy, bezpodmienečný, nesporný a abstraktný záväzok určitej osoby zaplatiť majiteľovi zmenky v určitom mieste a čase stanovenú peňažnú sumu. Zmenkový záväzok je pritom celkom samostatne oddelený od prípadného záväzku, ktorý bol pôvodom jeho vzniku. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť a nezávislosť zmenkového záväzku, nie je možné hovoriť o tom, že je zmenka zmenkou podľa zákona o spotrebiteľských úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Uplatnená zmenka v konaní má zákonom predpísané náležitosti a jedná sa o platnú zmenku. Nárok žalobcu je v celom rozsahu dôvodný.

Keď súd posudzoval zmenkový úrok 0,25 %, vychádzal z toho, že je v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca opätovne poukazuje na to, že zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný a abstraktný záväzok určitej osoby zaplatiť majiteľovi zmenky, teda zmenkový záväzok je nesporný. Zmenkový nárok má byť priznaný o to viac, že odporca žiadne námietky voči uplatnenej zmenke vôbec neformuloval.

Vzhľadom na vyššie uvedené žalobca žiada zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa a návrhu vyhovieť v celom rozsahu a priznať náhradu trov odvolacieho konania.

Žalovaná ani vedľajší účastník sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

Podaním doručeným súdu 22.12.2015 žalobca čiastočne zobral žalobu späť v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne a žiadal len zmenkový úrok 0,06 % denne. V ostatnom ponechal žalobný petít bez zmeny.

Vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby odvolací súd s poukazom na § 208 O.s.p. pripustil čiastočné späťvzatie žaloby v časti zaplataenia zmenkového úroku nad 0,06 % denne, v tomto rozsahu zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a v rozsahu späťvzatia konanie zastavil.

Následne odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v ostávajúcej časti bez toho, aby nariadil odvolacie pojednávanie a na tomto pojednávaní zopakoval, či doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Právnym dôsledkom takéhoto postupu odvolacieho súdu je jeho viazanosť skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1, 3, 4, 5 a § 214 ods. 2 O.s.p.).

Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote termín verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke súdov SR (§ 211 ods.2, § 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Odvolací súd mal na zreteli i to, že v súlade s článkom 17 ods. 1 Nariadenia, Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky, bude možné v súlade s článkom 17 Nariadenia, podať opravný prostriedok „odvolanie“ (§ 201 a nasl. O.s.p.) na „krajské sudy“. V odvolacom konaní začatom podaným odvolaním podľa článku 17 Nariadenia rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia).

Po takomto prieskume napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody nie sú spôsobilé prívodiť zmenu či zrušenie napadnutého rozsudku. Rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne. Prvostupňový súd pre účely rozhodnutia o podanom návrhu vykonal potrebné dôkazy, z nich vyvodil správne skutkové závery a vec napokon aj správne právne posúdil. Dôvody napadnutého rozhodnutia dávajú odpoveď na pre vec rozhodujúce skutkové otázky i na právne posúdenie nárokov. Odvolací súd je toho názoru, že spĺňa v celom rozsahu náležitosti dané ustanovením § 157 ods.2 O.s.p. a v podstate dáva odpoveď i na v odvolaní uplatnené odvolacie dôvody.

Podľa § 219 ods.1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne, odvolací súd sa s ním v celom rozsahu stotožňuje a na správne zdôvodnenie aj v celom rozsahu odkazuje.

V súvislosti s uplatnenými odvolacími námietkami odvolací súd snáď môže viesť len nasledovné:

Predmetom odvolacím súdom preskúvaného rozhodnutia je nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom na základe uvedeného Nariadenia EP a Rady (ES) č. 861/2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by malo byť zjednodušenie prístupu k spravodlivosti. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu pre nerovnováhu vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov poskytovaných veriteľom v rôznych členských štátoch, vedie k potrebe prijatia právnych predpisov Spoločenstva zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov celej Európskej únie (bod 7 Preambuly Nariadenia). V záujme uľahčenia uznávania a vykonávania rozsudku by sa mal rozsudok vydaný v jednom členskom štáte v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu uznať a byť vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby doložky vykonateľnosti a bez akejkoľvek možnosti namietať proti jeho uznaniu (bod 30 Preambuly Nariadenia). Je možné čiastočne s odvolateľom súhlasiť, že konanie podľa uvedeného Nariadenia má v zásade písomnú povahu (viď čl.5 ods.1, čl. 8, čl. 9 ods.1 Nariadenia). Pokiaľ sa však potreba ústneho pojednávania ukáže ako potrebná (nutná), alebo ak o to požiada niektorá zo strán, súd by mal nariadiť vo veci pojednávanie. Nutným je nariadiť ústne pojednávanie najmä vo veciach skutkovo a právne zložitých, v ktorých súd považuje za potrebné vec s účastníkmi prejednať za ich prítomnosti. Odvolací súd je toho názoru, že ak v predmetnej veci prvostupňový súd sám i bez procesnej iniciatívy účastníkov realizoval ex offio prieskum uplatnených zmenkových nárokov aj z pohľadu samotnej kauzy, ktorá predchádzala vystaveniu zmenky, a poskytol priestor účastníkom konania, aby sa k týmto dôkazom vyjadrili na pojednávaní, nekonal v rozpore s Nariadením ani v rozpore s vnútroštátnym procesným právom.

Opodstatnenosť ex offio prieskumu uplatnených zmenkových nárokov, založeného na poskytnutí ochrany spotrebiteľovi bola jasným, zrozumiteľným a najmä presvedčivým zdôvodnením napadnutého rozhodnutia vysvetlená a nemožno označiť za dôvodnú odvoláciu námietku o porušovaní rovnosti procesných strán v konaní.

To, že sa pri takomto postupe súd nedopustil procesného či hmotnoprávneho pochybenia podporujú aj aktuálne závery zo zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijatého na zasadnutí dňa 20.10.2015, podľa ktorého

„ I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

- a) pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offio povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;
- b) pokiaľ súd nevzhliadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

K tomuto odvolací súd dodáva, že z vykonaného dokazovania je evidentné, že predmetná zmenka bola vystavená ako zabezpečovacia zmenka plnenia z úverovej spotrebiteľskej zmluvy. Svedčí o tom rovnaké číslo zmluvy i rovnaké číslo zmluvy uvedené na zmenke. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje

znenie § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom v čase uzavretia úverovej zmluvy, podľa ktorého platí, že v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa, alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Z uvedeného textu teda vyplýva, že predmetná zmenka mohla byť vyplnená len v súlade so znením tohto ustanovenia, k čomu však nedošlo, pretože zmenková suma presahuje výšku maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

V súvislosti s odvolacími námietkami považuje odvolací súd za potrebné zdôrazniť aj to, že súd i pri rešpekte k špecifickej a prísne formálnej povahe inštitútu zmenky je vždy povinný prihliadnuť k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov súd nesmie prehliadnuť ich špecifické záujmy a postavenie. Pri svojej rozhodovacej činnosti musí súd hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkového inštitútu neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

V tomto smere odvolací súd odkazuje aj na judikované závery, vyplývajúce z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ, podľa ktorých súdy sú povinné aj bez návrhu posúdiť nekalý charakter neprijateľnej zmluvnej podmienky, aby sa skutočne dosiahol sledovaný zmysel a cieľ čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS. Tu možno spomenúť napr. rozhodnutie vo veci Mostaza Claro C-168/05, Godart C-429/05 alebo Oceano Gruppo Editorial C-240/98 až C-244/08. Čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách stanovuje: „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“ Vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú Smernica 93/13/EHS zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku (viď napr. v rozsudku C 76/10 čl. 50). V súvislosti s rozsudkom na základe uznania treba spomenúť aj rozhodnutie COFIDIS C-473/00, v ktorom súd rozhodol, že s ohľadom na potrebu ochrany spotrebiteľa a naplnenie čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS, ktorý predstavuje kogentné pravidlo európskeho práva, súd nemá aplikovať a prihliadnuť na také procesné pravidlo vnútroštátneho práva, ktoré vo svojich účinkoch bráni naplneniu myšlienky a zmyslu ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami zavedenej Smernicou Rady 93/13/EHS.

Z hľadiska právneho posúdenia veci je žiadúce dať do pozornosti i skutočnosti vyplývajúce z dôvodov vyššie uvedeného zjednocujúceho stanoviska Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých okrem iného

„určujúcim pri hľadaní práva má byť, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení všeobecných súdov. Je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadnuť na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex officio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Dobré mravy pôsobia ako korektív najmä v takých situáciách, kedy sú práva a povinnosti strán právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe. Sociálno-právne chápanie zmluvnej slobody sa môže uplatniť len za predpokladu približne vyváženého pomeru síl účastníkov zmluvy a len za tohto predpokladu sa môže stať prostriedkom primeraného vyrovnania záujmov, ako už bolo vyslovené niekoľkokrát aj v rozhodnutiach ÚS SR.

Všeobecne je potrebné rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom mal by túto skutočnosť namietat.

Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu (bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje), že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa (obdobne to ustálila aj rakúska právna prax). Ako judikoval aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp.zn. Pl ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012 súčasne napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, po nich nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. Tu najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. IV. ÚS 457/10 zo dňa 18.7.2013, ktorý sa nestotožnil so záverom všeobecného súdu, že nie je možné po indosácii zmenky vznášať kauzálne námietky, ak nie sú splnené podmienky § 17 ZZŠ (ak nadobúdateľ nekonal vedome na škodu dlžníka). Konštatoval, že v prípade spotrebiteľov nie je možné odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Označil za výkladovú svojvôľu, ak súd zobral za základ pre svoje rozhodnutie záver, že v prípade nesplnenia dispozície § 17 ZZŠ, nie je možné ku kauzálnym námietkam prihliadať. Nemecká judikatúra dokonca v konkrétnom prípade označila odvolanie sa žalobcu na § 17 ZZŠ za zneužitie práva.

Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 290/15 zo dňa 16. 9. 2015, vychádzajúc z obsahovo totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v SR, konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadnuť aj k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov, o ktorých sa jednalo v prípade dotknutia práv v prejednávanej veci konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, potom všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že nemá dôvod odkloniť sa od takýchto všeobecne akceptovaných výkladových pravidiel členských štátov EÚ. Tu je potrebné tiež akcentovať už v citovanom českom ústavnom náleze sp. zn. IV. ÚS 457/10 vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovolenie dané právom a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.“

Ak prvostupňový súd z dôkazov realizovaných spôsobom súladným s Nariadením i O.s.p. privodil záver o tom, že na strane odporcu je spotrebiteľ, a vyvodil dôsledky z obsahu spotrebiteľskej zmluvy i dohody o vyplňovacom práve, majúce za následok zamietnutie podaného návrhu, je jeho záver správny.

I odvolací súd je toho názoru, že obsah článku 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru - Dohody o vyplňovacom práve k zmenke je pojatý do formulárovej zmluvy. Dohoda o vyplňovacom práve k zmenke nebola individuálne vyjednaná. Povinnosti úverového dlžníka nahrádza navrhovateľom zdôrazňovaný abstraktný zmenkový záväzok. Aj bez poukazu na aplikáciu § 4 ods.6 zák. č. 258/2001 Z.z. (v znení účinnom ku dňu vystavenia predmetnej zmenky) je preto možné v tejto veci sa stotožniť so súdom prvého stupňa v tom, že vo svojej podstate článok 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je svojím obsahom a účelom obchádzaním zákona na ujmu práv spotrebiteľa. Súdna prax v niekoľkých svojich rozhodnutiach (napr. NS SR 4Obo161/2007) judikovala, že obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon neodporuje síce výslovnému zneniu zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. O nedovolenosť a teda aj o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ide tiež v prípade, keď sa tento prieči dobrým mravom. Obchádzanie zákona spočíva i v zámernom použití prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, keď sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnou normou nepredvídaný a nežiadúci.

Z neplatnej dohody o vyplňovacom práve k zmenke nemohol preto platne vzniknúť ani zmenkový záväzok.

Krajský súd potvrdzuje rozsudok súdu prvého stupňa aj vo výrokoch o náhrade trov konania. Neúspešný žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanej v konaní trovy nevznikli, preto správne žiadnemu z účastníkov nebola priznaná náhrada trov konania. Správne bola priznaná náhrada trov konania vedľajšiemu účastníkovi, vystupujúcemu na strane úspešnej žalovanej. Vo vzťahu k výpočtu náhrady trov prvostupňovým súdom neboli zo strany odvolateľa podané námietky, preto odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania nemal dôvod výšku trov určených súdom prvého stupňa preskúmať.

Žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný, žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi preukázateľné trovy v súvislosti s odvolacím konaním nevznikli. Preto odvolací súd pri aplikácii ust. Čl. 16 Nariadenia i ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. náhradu trov odvolacieho konania žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.